

Handläggare: Anette Jansson
Telefon: 08-508 28 820

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
MHN 2011-06-14 p. 25

Inbjudan till samråd om förslag till detaljplan för ny bussterminal för Nacka- och Värmdöbussarna vid Slussen, del av Södermalm 7:87 m fl, i stadsdelen Södermalm

Remiss från Stadsbyggnadskontoret, S-Dp 2011-01580-54

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tillstyrka förslaget till detaljplan under förutsättning att
 - Luftintaget vid Mosebacke placeras och utformas så att närboende inte störs av buller.
 - Utformningen av terminalen ses över ytterligare så att förflyttningar till, från och inom terminalen upplevs som enkla, effektiva och trivsamma. Terminalen bör också utformas så att en god ljudmiljö fås i vänthallen, så att detta upplevs som en attraktiv miljö för resenärerna.
 - Utsläpp av luftföroreningar från ventilation och in/utfart för bussarna utreds vidare. I första hand bör dessa utformas så att miljö kvalitetsnormer för luft kan följas. Om detta inte är möjligt ska utsläpp ske på platser där människor sällan vistas.
2. Föreslå att följande beaktas i det fortsatta arbetet
 - Naturvärdena i parken vid Mosebacke terrass bör inventeras närmare under vegetationssäsongen, med avseende på trädens biologiska värde och fältskiktets sammansättning. Vid utformning av platsen bör naturvärden beaktas.
 - Risken för buller- eller stomljudsstörning under byggskedet bör utredas vidare. Riktvärden och åtgärder bör föreslås i åtgärdsprogrammet för buller i byggskedet.
 - Uppföljning gällande luftföroreningshalter bör ske av driftansvarig (SL) vid de planerade vistelseytorna, även i bussterminalen.
3. Förklara beslutet omedelbar justerat.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett detaljplaneförslag som innebär att en ny bussterminal anläggs i ett nytt bergrum under Katarinavägen och Mosebacke och som ersätter den befintliga bussterminalen i och med planerad framtida ombyggnad av Slussenområdet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inbjudits att lämna synpunkter på förslaget senast den 19 juni 2011.

Miljöförvaltningen är positiv till att flytta in bussterminalen i bergrummet. Enligt planförslaget kommer väntutrymmena att separeras från körytorna för bussarna inne i bussterminalen genom avskiljande väggar med dörrar som öppnas i samband med på- och avstigning, vilket innebär att resenärerna får en betydligt hälsosammare miljö med bättre luftkvalitet.

Planen har genomgått en behovsbedömning och i denna bedömts kunna innebära betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. miljöbalken har därför upprättats. Betydande miljöaspekter har bedömts kunna vara utsläpp till luft, påverkan på grundvatten samt påverkan i byggskedet, framför allt på kulturmiljön. Miljökonsekvensbeskrivningen ger en god bild av den miljöpåverkan som planförslaget kan ge upphov till, men miljöförvaltningen bedömer att vissa frågor behöver utredas vidare.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett detaljplaneförslag som innebär att en ny bussterminal anläggs i ett nytt bergrum under Katarinavägen och Mosebacke och som ersätter den befintliga bussterminalen i och med planerad framtida ombyggnad av Slussenområdet. I planförslaget ingår också tillhörande ytor och funktioner till bussterminalen i form av resenärsutrymmen och entréer, infart till terminalen från Stadsgårdsleden samt tekniska utrymmen under och ovan mark. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inbjudits att lämna synpunkter på förslaget senast den 19 juni 2011.

Planområdet omfattar ca 110 000 kvm. Planområdet sträcker sig i öster till Katarina kyrka och Glasbruksgatan och vidare ut mot Katarinavägen och Stadsgårdsleden och avgränsas i norr av kvarteret Tranbodarne med KF-huset och Glashuset

samt delar av Stadsgårdsleden. I väster utgör tunnelbanan gräns och i söder sträcker sig området till Kapellgränd och Katarina kyrka. Planområdet utgör till största del ett nytt bergrum som föreslås sprängas ut under befintlig gatu- och bebyggelsestruktur. Planområdet ligger i direkt anslutning till Slussen och kopplar till ombyggnadsplanerna av Slussen.

Kajplan. Ny bussterminal i söder med koppling ut till Stadsgårdsleden. Norr om bussterminalen ansluter terminalens ytor till projekt Slussens område, som i detta plan innehåller butiker, service och Saltsjöbanans ändhållplats, samt vidare ut till kajen.

Bild: Foster+Partners och Berg Arkitektkontor.

Flytten av bussterminalen från det tidigare föreslagna läget på kajplanet framför KF- och Glashusen motiveras med att det var dyrt att bygga ut kajen som så som krävdes, att alla SL:s utrymmen inte skulle få plats i en sådan anläggning, att planerade trappförbindelser till tunnelbanans plattformar innebar komplicerade och kostsamma konstruktioner, att det blev komplicerat att bygga nära befintliga anläggningar, samt att provisoriska åtgärder under genomförandetiden så som omledning av trafik etc. skulle bli kostsamma.

Utformning

Bussterminalen rymmer av- och påstigningszoner samt s.k. reglerplatser där bus-sarna står uppställda mellan de olika turerna. Infarten till bussterminalen sker via en ramp under Saltsjöbanan från Stadsgårdsleden och in till en avstigningszon

under Katarinavägen. Här ryms 8 avstigningsplatser. Därefter angör bussarna avgångsdelen som består av 20 påstigningsplatser. Dessa platser är förlagda mitt emot varandra med en centralt placerad vänthall för resenärerna. I terminalens södra del finns 20 reglerplatser för bussar där dessa kan parkeras mellan de olika turerna till och från Nacka och Värmdö.

Utrymmena för resenärerna på terminalplanet beskrivs som generösa och helt väderskyddade, till skillnad mot dagens terminal. Resenärsutrymmen kommer också att vara helt åtskilda från busstrafiken vilket anges ge en tryggare och renare miljö än idag.

Via huvudentrén till bussterminalen, intill infarten till Katarinagaraget på Katarinavägens södra sida, når man södergående stadsbussar på Katarinavägen samt tunnelbaneperrongerna via en ny koppling mellan bussterminalentrén och kopplingen till de södra tunnelbaneperrongerna. Via en ny uppgång i anslutning till Katarinahissen nås norrgående stadsbussar samt eventuell framtida stadsspårväg. Från avgångs- respektive ankomsthallarna i bussterminalen på nivå ca -2 meter nås Saltsjöbanan som ligger kvar i ungefärligt befintligt läge intill Katarinahissen. Via denna koppling nås också kajerna på Saltsjö- respektive Mälarsidan där det i framtiden finns möjlighet att anordna reguljär båttrafik.

Miljökonsekvensbeskrivning

Planen har genomgått en behovsbedömning och i denna bedömts kunna innebära betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. miljöbalken har därför upprättas. Betydande miljöaspekter har bedömts kunna vara utsläpp till luft, påverkan på grundvatten samt påverkan i byggskedet, framför allt på kulturmiljön. Huvudorsaken till bedömningen är att anläggandet av ett stort bergum sannolikt medför behov av bortledning av grundvatten, samt att planområdet ligger i ett område med kulturhistoriskt viktiga byggnader som kan påverkas vid sprängningsarbeten.

Luftföroreningar

Sammantaget bedöms i MKB att människors exponering för luftföroreningar minskar med planförslaget jämfört med nuläge och nollalternativet. Nollalternativet visar hur området skulle utvecklas till år 2030 om detaljplaneförslaget inte genomförs.

Den nuvarande bussterminalen för Nacka- och Värmdöbussarna är inbyggd under samma tak som Stadsgårdsleden och därför exponeras bussresenärerna för höga luftföroreningshalter. För nollalternativet bedöms luftkvaliteten med avseende på kvävedioxid förbättras något jämfört med nuläget tack vare renare nya fordon.

Enligt planförslaget kommer väntutrymmena att separeras från körytorna för bussarna inne i bussterminalen, genom avskiljande väggar med dörrar som öppnas i samband med på- och avstigning. Väntutrymmena kommer att ventileras så att ett övertryck hålls mot körytorna och vid dörrar till på- och avstigningszoner anordnas luftridåer. På detta sätt förhindras förorenad luft från körytorna att spridas in i väntutrymmet.

Bussterminalen kommer att påverka utomhusluften genom utsläpp av främst kväveoxider, dels genom utblåset från ventilationen och dels genom mynningen vid infarten till bussterminalen. Utblåset från ventilationen av bussterminalen kommer troligen att placeras i det befintliga valv som finns i bergväggen mellan Stadsgårdsledstunnelns östra mynning och infarten till bussterminalen. Hur stort utsläppet från ventilationen kommer att vara är ännu inte utrett, då dimensioneringen av ventilationen inte gjorts ännu. Hur utsläppet från bussterminalen kommer att påverka luftkvalitetssituationen i området kan inte exakt bedömas utan underlag om utsläppets storlek.

Grundvatten

I dagsläget är utformningen av bussterminalen inte fastställd. Det går därför inte i detalj att beskriva hur grundvattnet kommer påverkas. MKBn beskriver därför grundvattenfrågan mycket översiktligt och anger att konsekvenserna kommer beskrivas mer detaljerat under projektets gång.

Byggandet av bergrummet kan ur grundvattenperspektiv medföra påverkan som dränering och bortledning av grundvatten eller dämning. Detta kan leda till effekter såsom grundvattensänkning, portrycksminskning i lera, förändrade flödesriktningar och mobilisering av föroreningar och ökad energianvändning vid permanent bortpumpning av grundvatten. Effekterna kan leda till konsekvenser för byggnader, anläggningar och vegetation. Konsekvenser kan vara sättningar, försämrad markstabilitet, minskad effektivitet på energianläggningar i jord och berg, ökad föroreningsbelastning hos recipient för bortlett läns pumpnings- och dräneringsvatten.

Sammantaget bedöms den planerade verksamheten kunna påverka grundvattenförhållandena negativt i förhållande till nollalternativet, både under bygg- och driftskede. En detaljerad beskrivning av konsekvenser och förslag till skyddsåtgärder för grundvattenbortledning kommer att ingå i ansökan om tillstånd enligt miljöbalken.

Naturmiljö

Inluft till bussterminalen föreslås tas via en ny byggnad intill Mosebacketerrassen, i parkområdet öster om Kägelbanan. Ovanpå byggnaden föreslås en allmän terrass anläggas som nås i nivå från parkens övre del, närmast Fiskargatan, och kan fun-

gera som en utsiktspunkt. En sådan byggnad innebär att några träd i parken måste tas ned.

Parken är klassad som värdefull naturmiljö i Stockholms grönkarta. Enligt MKB genomfördes en inventering av naturvärden av parken i mars 2011. Nio almar, tre askar, två lönnar och en hägg kunde identifieras. Vilka, eller hur många, träd som kommer fällas är inte bestämt. Eftersom inventeringen gjordes i mars har ingen rättvisande naturvärdesbedömning kunnat göras och därför rekommenderas i MKB att ytterligare utredning görs under vegetationssäsongen.

Byggskedet

Ombyggnadsarbetena bedöms kunna höja den totala ljudnivån i de södra delarna av Gamla stan och i de norra delarna av Södermalm med omkring 5-10 dBA jämfört med dagens trafikbuller. Tillskottet av buller från pråm- och lastbilstransporter av massor in och ut från arbetsområdet kommer för bussterminalens vidkommande att påverka främst Stadsgårdskajen.

Enligt MKB kommer Stockholms stad att ställa miljökrav på anlitate entreprenörer, bland annat så att bullerstörningar och andra olägenheter begränsas. För att kunna förhindra olägenheter inomhus i särskilt bullerutsatta fastigheter, arbetar Stockholms stads Exploateringskontor med att ta fram en åtgärdsplan. Planen är i första hand inriktad på att förebygga och minimera buller från byggnadsarbetena. Fastighetsägare kommer att erbjudas bullerdämpande åtgärder på sina fasader, normalt fönsteråtgärder, om sådana krävs för att klara gällande riktvärden för buller inomhus. I sista hand finns även möjlighet till evakueringsbostad.

Störningar i form av vibrationer och stomljud p.g.a. pålning och spontning bedöms ge förhållandevis små störningar för de som bor eller vistas i området runt Slussen, men de kan förekomma.

Vid ombyggnaden av Slussen kommer många arbetsmaskiner och transportfordon att användas. Detta kommer att leda till ökade utsläpp av kväveoxider och partiklar i och kring Slussen. Spridningsberäkningarna visar att bidraget från utsläppen vid ombyggnaden av Slussen är som störst under År 2 utanför den arbetstunnel som planeras att användas vid byggandet av bussterminalen. Även under den övriga ombyggnadstiden kan utsläppen leda till förhöjd föroreningshalt i omgivningsluften. Dessa förekommer i första hand inom områden där allmänheten inte har tillträde under tiden för ombyggnadsarbetena. Inom dessa områden gäller inte miljökvalitetsnormerna. Utanför arbetsområdet är bidragen lägre. Risken att normerna överskrids även utanför arbetsområdena kan inte helt uteslutas, men eventuella överskridanden bedöms bli måttliga.

Förslag till åtgärder och uppföljning

I MKB redovisas förslag till åtgärder i drift och byggskede, samt uppföljning av detaljplanen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen är positiv till att flytta in bussterminalen i bergrummet under Katarinavägen och Mosebacke. Om terminalen utformas enligt beskrivningen i MKB kommer resenärer få en betydligt hälsosammare miljö med bättre luftkvalitet, jämfört med nuvarande lokalisering och utformning.

Miljöförvaltningen anser att flera av de förslag till åtgärder och uppföljning som beskrivs i MKB bör beaktas i det fortsatta arbetet;

- Luftintaget vid Mosebacke ska placeras och utformas så att närboende inte störs av buller.
- Naturvärdena i parken vid Mosebacke terrass bör inventeras under vegetationssäsongen.
- Risken för buller- eller stomljudsstörning under byggskedet bör utredas vidare. Riktvärden och åtgärder bör föreslås.
- Uppföljning gällande luftföroreningshalter bör ske vid de planerade vistelseytorna, även i bussterminalen.

Miljöförvaltningen anser att naturinventeringen under vegetationssäsongen bör innefatta trädens biologiska värde och fåltskiktets sammansättning. Inventeringen ska användas som underlag för att värna naturvärden vid utformning av platsen och som underlag för kompensation.

Miljöförvaltningen anser att det är driftansvarig för terminalen (SL) som ska genom föra uppföljning av luftföroreningshalten.

Miljöförvaltningen anser också att följande bör beaktas i det fortsatta detaljplanearbetet;

Enligt MKB kommer avstånden inne i bussterminalen att bli längre och förflyttningar mellan nivåer och olika kollektivtrafikslag mer komplicerade än idag. Miljöförvaltningen anser att det ur miljösynpunkt är viktigt att den kollektiva trafiken är attraktiv så att människor väljer detta alternativ. Förvaltningen bedömer att detta ställer stora krav på en knutpunkt som Slussen. Omstigningen ska upplevas som enkel, effektiv och trivsamt. Miljöförvaltningen anser därför att utformningen av terminalens utgångar ska ses över ytterligare så att förflyttningar inte upplevs som långa och komplicerade.

Bullersituationen för resenärerna tas inte upp i handlingarna. Förvaltningen föreslår att man i det fortsatta arbetet med terminalens utformning bör sträva efter att

med akustisk design få en god ljudmiljö i vänthallen, så att detta upplevs som en attraktiv miljö för resenärerna.

Utsläpp av luftföroreningar från ventilation och in/utfart för bussarna behöver utredas vidare. I första hand bör dessa utformas så att miljö kvalitetsnormer för luft kan följas. Om detta inte är möjligt ska utsläpp ske på platser där människor sällan vistas.

Bilagor

1. Remisshandlingar finns att ladda ner på
<http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Fackforvaltningssajter/Exploateringskontoret/NyaSlussen/Formella-dokument/>

Slut